

**MBROJTJA E TË DREJTAVE TË NJERIUT NË KONFLIKTE TË
ARMATOSURA**

**ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИТЕ СЛОБОДИ И ПРАВА ВО
ВООРУЖЕНИТЕ КОНФЛИКТИ**

PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN ARMED CONFLICT

ABSTRACT:

Respect of human rights is considered from the actual international law as a condition ensuring peace and international security. The responsibility to provide human rights protection lies in first hand with every single Sovran country. Nevertheless, protection of human rights remains an external issue outside of countries exclusive jurisdiction.

International community cannot indifferently stand to human rights violation in a country. When civilian population suffers serious abusing of human rights either because the government fails to bring it to an end, or is the reason of the abusing, then it becomes an international community responsibility.

International community must make use of all available means to ensure human rights respect in all countries where massive and systematic violations of these rights may represent a threat against peace.

Violations initially have to face peaceful alternatives i.e. public pressure, legal actions to responsible individuals, economical and diplomatic sanctions. A great importance is achieving an international consensus toward massive atrocities prevention which cause humanitarian crisis.

---

¹ Ph.D. Candidate

In some of the cases, abusement of human rights has been at a level where use of force was seen as the only possibility to end the abusings. But since war itself represents a threat to life and could probably bring further casualties, military force must be the last resort to be used in humanitarian cases.

In order for humanitarian intervention to be effective and used only for humanitarian reasons without misuse from powerful contries, it must be framed within a legal outline.

Achieving an international consensus for a legal bases of humanitarian interventions, would facilitate and abilitate international community to appropriately act in humanitarian crisis situations and would avert possibilities for countries' individual interests use by exploiting humanitarian intervention as pretext.

Key words: humanitarian intervention, international community, humanitarian crisis, state sovereignty, human rights.²

HYRJE:

Tema e këtij punimit që kam zgjedhur të trajtoj “Mbrojtja e të drejtave të njeriut në konfliktet e armatosura” të saj ka në fokus çështjen e të drejtave të njeriut në kuadër të së drejtës ndërkombëtare humanitare, duke filluar me parimet e përgjithshme të së drejtës së luftës, përpjekjet e hershme të kombeve për humanizimin e jetës ndërkombëtare, historikun e zhvillimit të kësaj të drejte dhe aktet kryesore që e përbëjnë atë.

Në punim trajtohet me hollësi përmbajtja e akteve ndërkombëtare, që përbëjnë të drejtën e luftës, duke filluar nga llojet e konflikteve që njih e drejta ndërkombëtare humanitare, personat dhe objektet e mbrojtura, parime të konflikteve të armatosura ndërkombëtare dhe atyre të brendshme, çështje të konfliktit të brendshëm dhe sovranitetit.

Misionet e zbatimit të paqes, veçanërisht në konfliktet brenda shtetit, influencojnë në konceptin tradicional të sovranitetit absolut kombëtar. Ajo që mund të përkufizohet si “ndërrhyrje humanitare” nga

---

² Autori Ma.sc. Bajram Q. Seferaj ka të përfunduar studimet Master shkencor Juridiko-Penal në Universitetin e Prishtinës, tani vazhdon studimet PhD në Fakultetin Juridik të Universitetit Ndërkombëtar të Strugës. Pjesëmarrës i shumë konferencave me karakter ndërkombëtar dhe rajonal, si dhe punime në revista shkencore ndërkombëtare e rajonale e punime me impact-factor .

Kombet e Bashkuara, dhe disa kombe të tjerë, mund të konsiderohet si ndërhyrje në punët e brendshme të atij kombi nga shumë vende të tjera.

Një vend të rëndësishëm zë trajtimi i shkeljeve të së drejtës ndërkombëtare humanitare dhe reagimi ndaj këtyre shkeljeve, si dhe përgjegjësia për to. Përgjegjësia për krimet e luftës është në radhë të parë personale, që nënkupton se një person i cili planifikon, nxit, urdhëron, kryen, ose në njëfarë mënyre mbështet planifikimin, përgatitjen ose ekzekutimin e një krimi, duhet të përgjigjet individualisht për krimin.

Pas një paraqitjeje të zgjeruar të çështjeve kryesore, që kanë të bëjnë me të drejtën ndërkombëtare humanitare, kalohet në zhvillimet aktuale të kësaj të drejte dhe në tendencat e saj të zhvillimit, ku përfshihen aspekte të ndërhyrjeve humanitare në mbrojtje të të drejtave të njeriut, brenda shteteve të veçanta, me ose pa autorizimin e Këshillit të Sigurimit të OKB.

E DREJTA NDËRKOMBËTARE HUMANITARE NË ZHVILLIMIN E SAJ HISTORIK

E drejta ndërkombëtare humanitare është një degë e së drejtës ndërkombëtare, e cila ka si objekt rregullimin e marrëdhënieve të ndryshme që krijohen gjatë konflikteve të armatosura.

Qëllimi i saj është zbutja e pasojave të luftës, nëpërmjet kufizimit të mjeteve e metodave, gjatë kryerjes së operacioneve luftarake, si dhe detyrimit të palëve ndërluftuese për të kursyer jetën e personave që kanë dalë jashtë luftimit për shkak të dëmtimeve, rënies rob ose që janë tërhequr nga pjesëmarrja në veprime armiqësore.

E drejta ndërkombëtare humanitare, gjithashtu ka për qëllim të zvogëlojë sa të jetë e mundur vuajtjet e dëmtimet, kryesisht mbi anëtarët e forcave të armatosura.

E drejta ndërkombëtare humanitare njihet gjithashtu edhe si e drejta e luftës ose e drejta e konfliktit të armatosur.

Pra, e drejta humanitare përbëhet nga rregullat juridike ndërkombëtare të krijuara me traktate ose me zakone, qëllim specifik i të cilave është zgjidhja e problemeve humanitare që shfaqen drejtpërsëdrejti nga konfliktet e armatosura të karakterit ndërkombëtar ose jondërkombëtar dhe të cilat, për arsye humanitare, i kufizojnë të drejtat e palëve në konflikt që të përdorin metodat dhe mjetet sipas zgjedhjes së tyre ose

që mbrojnë personat dhe pronën që është ose mund të preket me konflikt.³

Në situata konflikti të armatosur, për çfarëdo arsye që të ketë filluar, ajo përpiqet të lehtësojë sa të jetë e mundur efektet shkatërrimtare të luftës, duke mos penguar kryerjen me sukses të operacioneve ushtarake.

Për të arritur këtë qëllim ajo duhet të ekuilibrojë kërkesat e shteteve për të zhvilluar operacionet e tyre ushtarake me efektivitet, me interesat njerëzore, të cilat diktojnë shmangien e vuajtjeve të panevojshme.

Për herë të parë shtetet angazhohen të heqin dorë nga përdorimi i luftës si mjet i politikës së jashtme në Paktin e Parisit, të 27 gushtit 1928, i njohur ndryshe si pakti Briand-Kellog.

Ky Pakt u nënshkrua fillimisht midis Francës dhe SHBA-së, dhe u ratifikua nga një numër i madh shtetesh, duke përfshirë Fuqitë e Mëdha.

Mbrojtja e të drejtave të njeriut në konflikte të armatosura ka preokupuar njerëzit që nga koha antike, mirëpo preokupim i bashkësisë ndërkombëtare bëhet tek në kohën e re ose thënë edhe më saktë, vetëm gjatë shek. XX.

Autorët e së drejtës ndërkombëtare i kushtojnë të drejtës humanitare kujdes të ndryshëm.

Disa autorë të tjerë të drejtën humanitare ndërkombëtare e shtellojnë si pjesë e veçantë, por brenda ndonjë kapitulli më të përgjithshëm që ka të bëjë me përdorimin e forcës nga shtetet ose në lidhje me zgjidhjen e mosmarrëveshjeve ndërkombëtare.

Vetëm shtetet mund të jenë palë për traktate ndërkombëtare dhe ndaj Konventës së Gjenevës së vitit 1949 dhe dy Protokolleve Shtesë të vitit 1977. Prapëseparë, të gjitha palët në një konflikt të armatosur qoftë forcat e armatosura të shtetit apo forcat rebeluese janë të kufizuara nga ligji ndërkombëtar humanitar. Në fillim të vitit 2003, gati të gjitha shtetet e botës, 189, për të qenë të saktë ishin palë të Konventës së Gjenevës të vitit 1949. Fakti se traktet u pranuan nga shumica e vendeve, dëshmon universalitetin e tyre.

Deri më tash, 160 shtete janë palë të Protokollit Shtesë, i cili ndërlidhet me mbrojtjen e viktimave të konflikteve të armatosura ndërkombëtare, deri sa Protokollit Shtesë II ndërlidhet me mbrojtjen e

---

³ Prof. Dr. Zejnullah Gruda, Mbrojtja nderkombetare e te drejtave te njeriut, Prishtine, 2007, f. 259.

viktimave të konflikteve të armatosura jondërkombëtare, të cilën e kanë nënshkruar 153 palë shtetërore.

HISTORIKU I MBROJTJES SË TË DREJTAVE TË NJERIUT NË KONFLIKTET E ARMATOSURA

E drejta humanitare ndërkombëtare është zhvilluar në kuadër të së drejtës ndërkombëtare. Rregullat e para humanitare e kanë origjinën në mësimet religjioze që kanë përmbajtur të gjitha religjionet si krishterimi, islami, budizmi, etj. Prijës fetarë, shtetërorë, komandantë ushtarakë, filozofë, juristë, qysh në kohët antike angazhoheshin për kufizimin e mizorive të luftës, gjë që dëshmohet shumë dokumente të shkruara që janë trajtuar.

Nga luftëtarët kërkohej të respektonin rregullat e luftës në çfarëdo rrethane, pa marrë parasysh a zhvillohej lufta ndërmjet besimtarëve dhe të pafeve, e që për këtë ekzistojnë shumë dokumente.

Po ashtu edhe grekët e vjetër kanë ditur për shumë rregulla të së drejtës së luftës, siç janë ato për shpalljen e luftës, ndërprerjen e saj gjatë lojërave publike, për mbrojtjen e lajmëtarëve dhe priftërinjve, për lidhjen e armëpushimit për varrosjen e të varfërve, për këmbimin e robërve.

Gjithashtu edhe e drejta ndërkombëtare islame përmbante shumë ndalesa që kishim si qëllim t'i zvogëlonin tmerret e luftës. Sipas atyre rregullave ndaloheshin: vrasjet mizore, keqtrajtimet dhe dhunimet, vrasjet e grave, e fëmijëve dhe të sëmurëve, vrasja e pleqve e të verbërve, djegia e njerëzve të gjallë dhe masakrimi i viktimave.

Këtë më miri e shprehte edhe urdhëresa e famshme e Ebu Bekrit drejtuar komandantëve ushtarakë ku thoshte: “Kur të jeni në luftë, luftoni si burra dhe kalorës. Mos lejoni asnjëherë që mbi ju të bjerë njolla e pabesisë dhe e tradhtisë. Asnjëherë mos e sakatoni askënd, as për së gjalli mos e mundoni, as për së vdekuri mos e masakroni. Mos i vritni pleqtë, gratë dhe fëmijët, në qoftë se ndesheni me njerëz, të cilët të tërhequr në qelitë e tyre i luten Zotit, njerëzit e tillë respektojeni dhe kursejeni, edhe nga shqetësimi më i vogël”. Për më shumë ata kishin krijuar një Këshill të luftës për gjykimin e atyre që do të cenonin rregullat e lartcekura.⁴ Në orvatjet për t'i kufizuar vuajtjet dhe dëmin e shkaktuar nga konflikti i armatosur, e drejta ndërkombëtare humanitare

---

⁴ Prof. Dr. Zejnullah Gruda, Mbrojtja ndërkombëtare e të drejtave të njeriut, Prishtine, 2007, f. 263.

mund të thuhet se mbron “thelbin” e të drejtave të njeriut në konflikt. Këta mbrojtës të thelbit, përfshijnë të drejtën për jetë, ndalimin e skllavërisë, ndalimin e torturës dhe të trajtimeve jonjerëzore, si dhe ndalimin e zbatimit të çdo ligji prapaveprues. Ndryshe nga gjërat e tjera (si është liria e të shprehurit, lëvizjes dhe shoqërimit), të cilat mund të shfuqizohen në kohët e gjendjeve të jashtëzakonshme, mbrojtja e thelbit, e dhënë nga e Drejta Ndërkombëtare Humanitare kurrë nuk mund të suspendohet. Pasi që e drejta ndërkombëtare humanitare aplikohet në situata të veçanta të cilat i përbëjnë konfliktet e armatosura, përmbajtja e “thelbit” të të drejtave të njeriut kujdeset që të përputhet me garancitë themelore dhe juridike të dhëna nga ligji humanitar.⁵

E drejta ndërkombëtare humanitare është e aplikueshme në dy situata. Me fjalë të tjera, ajo ofron dy sisteme të mbrojtjes: një i aplikuar në konfliktet e armatosura ndërkombëtare dhe tjetri i aplikueshëm në konfliktet e armatosura jondërkombëtare. Para se t’i definojmë këto dy situata të përdorimit, disa fjalë duhet të thuhet për nocionin e ‘konfliktit të armatosur,’ i cili që nga viti 1949, ka zëvendësuar nocionin tradicional të ‘luftës’.

Konfliktet e armatosura ndërkombëtare janë ato në të cilat dy apo më shumë shtete janë ndeshur duke përdorur armët, dhe ato shtete në të cilat njerëzit janë ngritur kundër fuqive kolonizuese, okupimit të huaj apo krimeve raciste, zakonisht të thirrura si luftëra për çlirim nacional. Lart dhe pas aplikimit të dokumenteve mbi të drejtat e njeriut, këto situata janë subjekt i një vargu rregullash të gjera të drejtës ndërkombëtare humanitare, përfshirë edhe ato të shkruarat përpara në Katër Konventat e Gjenevës së vitit 1949 dhe Protokollin Shtesë I. Rregulla më shumë të kufizuara janë të aplikueshme në konfliktet e brendshme të armatosura. Neni 3 paraqet standardin më të vogël të humanitetit, kështu që është i aplikueshëm në çdo situatë të konfliktit të armatosur. Sërish, kjo strukturë rregullash është e aplikueshme në ato aspekte të dispozitave të të drejtave të njeriut, që vazhdojnë të aplikohen në situata emergjente.

Në situata të dhunës, duke mos matur intensitetin e konfliktit të armatosur, e drejta ndërkombëtare humanitare nuk aplikohet.

---

⁵ Antonie Bouvier. 2000. *E Drejta Ndërkombëtare Humanitare dhe e Drejta e Konflikteve të Armatosura*,

MBROTJA E KATEGORIVE TË CAKTUARA TË PERSONAVE NË KONFLIKTE TË ARMATOSURA

Gjatë parashtrimit të historikut të së drejtës humanitare përmenden një sërë shembujt që tregonin për ekzistimin e rregullave për mbrojtjen e kategorive të caktuara të personave. Këto rregulla ishin përkrahur deri në Mesjetë nga shumë autorë të njohur të së drejtës ndërkombëtare të cilët gati pa përjashtim angazhoheshin që në luftë të kursehen fëmijët, gratë, pleqtë, fermerët etj.

Nga gjysma e shek. XIX, e drejta ndërkombëtare fillon të parashohë shprehimisht mbrojtjen e personave që nuk marrin pjesë ose që kanë pushuar të marrin pjesë nga një çast i caktuar në operacione luftarë.

Në grupin e personave të mbrojtur bëjnë pjesë: të plagosurit, të sëmurët dhe anije thyesit e lundërthyerit e forcave të armatosura, roberit e luftës, popullsia civile, personeli mjekësor, fetar dhe personeli i shoqatave vullnetare për ndihmë. Këta shpeshherë edhe njihen si viktimat e luftës.

Të plagosurit, të sëmurët, dhe anije thyesit – deri nga gjysma e shek. XX nuk ekzistonin kurrfarë rregullash për mbrojtjen e të plagosurve dhe të sëmurëve, përpos rregullave të përgjithshme për ndalimin e vrasjes, sakatimit. U desh të ndodhte beteja e Solferinos me 1859, ku vdiqën mijëra ushtarë të plagosur që nuk mund të shpëtonin sepse s'kishte kush t'i jepte ndihmë, e si rezultat i kësaj beteje në Gjeneve me 1863 u mblodhën përfaqësuesit e 16 shteteve evropiane që diskutuan çështjen dhe përcaktojnë parimet themelore të organizimit të shoqatave private për kujdesin për të plagosurit dhe të sëmurët.

Përvojat nga dy luftërat botërore kane imponuar nevojën për një përcaktim më të qartë dhe për zgjerim të konventave ekzistuese për mbrojtjen e viktimave të luftës në përgjithësi. Në Gjenevë u zhvillua konferenca diplomatike që miratuan 4 konventa të njohura si Konventat e Gjenevës 1949, e dy nga të cilat kanë të bëjnë me përmirësimin e pozitës së të plagosurve dhe të sëmurëve në forcat e armatosura në luftë, dhe në përmirësimin e pozitës së të plagosurve, të sëmurëve.

Robërit e luftës - i takon kategorisë së luftëtarëve që janë nxjerr nga lufta. Këta për një kohë të gjatë kanë qenë në mëshirën e kundërshtarit i cili ka mundur t'i vrasë ose t'i bëjë skllëvër. Në kohën e vjetër praktikoheshin vrasja e robërve të luftës të cilët ose masakroheshin ose u flijoheshin perëndive. Robërit nëse i shpëtonin vdekjes, rregullisht bëheshin skllëvër dhe shumë rrallë liroheshin.

Praktika e vrasjes ose e skllavërimit të robërve të luftës ka vazhduar të ekzistoj edhe gjatë shek. XV-XVI. Ndryshimet më të rëndësishme për sa i përket trajtimit të robërve të luftës janë bërë nga fundi I shek. XVIII, nën ndikimin e Revolucionit Borgjez Francez. Rregulloret e para më të cilat përcaktohet regjimi i robërve të luftës, i përmbante Konferencën e parë të Hagës.

Gjithashtu Konventa e Gjenevës e vitit 1929 për përmirësimin e pozitës së robërve të luftës inkorporoi në vete të gjitha dispozitat e Rregullores së Hagës që i është shtuar Konventës IV dhe nga konventat e mëparshme. Sipas rregullove të përgjithshme robërit e luftës janë nën pushtetin e shtetit që i mban e jo të individit ose të njësisë që i ka kapur, prandaj shteti në instancë të fundit mban përgjegjësinë për gjithë çka ndodhe me robërit e luftës, pa marr parasysh përgjegjësinë individuale që mban personi që ka shkelur konventën.

Popullsia civile – gjatë shekujve janë krijuar disa rregulla me të cilat ndalohej sulmi, vrasjet ose plagosja e civilëve. Konventa për Ligjet dhe Zakonet e Luftës në Tokë (Hagë, tetor 1907) përmbante disa garanci për civilët, ku parashikohej që qytetet ose vendet e pushtuara nuk lejohet të bëhen pre plaçkitjesh. Për këtë arsye është shtuar nevoja e nxjerrjes së rregullave të reja, që do të mbrohej në mënyrë më efektive popullsia civile në konflikte të armatosura. Kjo është arritur me miratimin e Konventës për Mbrojtjen e Personave Civile në Luftë (Konventa IV, Gjenevë, 12 gusht 1949) dhe të protokolleve shtesë në Konventat e Gjenevës (Protokolli I dhe II 1977). Kjo konventë ndalon përdorimin e dhunës fizike dhe morale për nxjerrjen e informacioneve, dënimet kolektive dhe të gjitha masat e frikësimit e të terrorizmit si dhe plaçkitjen, marrjen e pengjeve, shpërnguljet me dhunë në masë etj.

Detyrat ndaj të vdekurve - sipas rregullave palët ndërluftuese janë të detyruara t'i mbledhin të vdekurit dhe t'i varrosin në mënyrë të denjë. Fituesit nuk i lejohen t'i trajtojnë të vdekurit në mënyrë të turpshme as t'i sakatojnë e t'i shëmtojnë dhe as t'i plaçkitë. Palët janë të detyruar të zbulojnë sa më parë identitetin e të vrarëve dhe t'ua komunikojnë njëra-tjetrës emrat e të vrarëve. Palët mund t'i djegin të vdekurit vetëm për arsye higjienike apo për arsye fetare.⁶

---

⁶ Prof.Dr. Zejnullah Gruda, Mbrojtja ndërkombëtare e te drejtave te njeriut, Prishtinë, 2007, f. 293.

PËRGJEGJËSIA NDRËKOMBËTARE PËR MBROJTJEN E TË DREJTAVE TË NJERIUT DHE DOKTRINA E TË DREJTËS NDRËKOMBËTARE HUMANITARE PËR NDRËHYRJET HUMANITARE – VEÇANËRISHT NË KOSOVË

Shkelja e të drejtave të njeriut ka qenë shkak i shumë konflikteve të brendshme dhe shoqërues i këtyre konflikteve. Këshilli i Sigurimit mund të ushtroj të drejtën e tij për ndërhyrje nëpërmjet dërgimit të turpave paqëruajtëse, duke mbajtur komandën operacionale apo mund të autorizoj një palë të tretë që të ndërhyj.

Megjithatë Këshilli i Sigurimit i OKB shpesh është penguar në realizimin e qëllimit të tij nga mungesa e vullnetit politik nga anëtarët e tij të përhershëm, që kanë përdorur edhe drejtën e vetos në raste të krizave të rënda humanitare.

Në krizën e Kosovës për shkak të mungesës së vullnetit politik, reagimi i Këshillit të Sigurimit ishte shumë i dobët duke pasur parasysh që kryheshin krimet e rënda në kurriz të shqiptarëve etnik në Kosovë nga shkurti 1998 deri në qershor 1999.

HISTORIKU I LUFTËS SË KOSOVËS

Konflikti i Kosovës i ka rrënjët në fillim të shekullit XX. Ai është bazuar mbi pretendimet e shqiptarëve dhe serbëve për të drejta historike mbi Kosovën. Konflikti u shkallëzua në një nivel të ri pas shpërbërjes së ish-Jugosllavisë, dhe anulimit të autonomisë së Kosovës në vitin 1989.

Deri nga fundi i viteve 1980, Kosova kishte statusin e krahinës autonome brenda Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë dhe ushtronte funksione të rëndësishme vetëqeverisëse.

Statusi i rajonit të Kosovës u ndryshua nga drejtuesi serb Slobodan Milosheviç, i cili anuloi autonominë e Kosovës dhe e vuri atë nën kontrollin serb.

Në fillim të vitit 1996 u përdor për herë të parë emri “Ushtria Çlirimtare e Kosovës”. Autoritetet jugosllave e cilësuan UÇK-në si një organizatë terroriste dhe pretenduan se ajo përbëhej vetëm nga disa qindra radikalë. UÇK-ja filloi të rritej në numër gjatë 1997 dhe në fillim të vitit 1998 sulmet e saj u intensifikuan dhe kredibiliteti i saj në popull po rritej. Në shkurt 1998, policia serbe filloi masakrat ndaj shqiptarëve të Kosovës në përgjigje të akteve të UÇK-së. Nga shkurti 1998 e më tej, konflikti ndërmjet UÇK-së dhe forcave jugosllave në Kosovë u kthye

në një luftë të egër. Konflikti i hapur ndërmjet UÇK-së dhe forcave ushtarake e policore serbe në Kosovë, çoi në vdekje të mbi 15.000 shqiptarëve të Kosovës, dhe detyroi afro 1 milionë njerëz të largoheshin nga shtëpitë e tyre.

Më 15 janar të vitit 1999 u vranë 45 shqiptarë etnikë në fshatin Raçak, 18 milje në jug-perëndim të Prishtinës. Masakra e Raçakut u konsiderua si simboli i shkeljes së marrëveshjes së tetorit. Grupi i Kontaktit, i përbërë nga gjashtë kombe dhe i krijuar nga Konferenca e Londrës e vitit 1992 mbi ish-Jugosllavinë. Në 29 janar 1999 në Londër ish-sekretarja amerikane e shtetit Madlin Albright, e cila ka drejtuar procesin diplomatik që çoi në ndërhyrjen ushtarake kundër trupave ushtarake të Milosheviqit në vitin 1999, deklaroi publikisht mbajtjen e Konferencës në Rambuje të Francës, më 6 shkurt 1999. Në 18 mars 1999, delegacioni shqiptar, amerikan dhe britanik nënshkruan marrëveshjen e Rambujesë, ndërsa delegacioni serb dhe rus refuzuan.

Në mbrëmjen e 23 marsit 1999, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Javier Solana urdhëroi Gjeneralin Wesley Clark të nisë operacionet ushtarake. Më 24 mars filloi bombardimi nga NATO-ja.

Periudha e bombardimit zgjati 77 ditë. Në mbrëmjen e 9 qershorit u arrit përfundimi i një marrëveshjeje tekniko-ushtarake ndërmjet NATO-s dhe Republikës Federale të Jugosllavisë. Sipas kësaj marrëveshjeje RFJ pranonte zgjidhjen politike të krizës në Kosovë dhe dhënien fund në mënyrë të menjëhershme të dhunës. Forcat e saj ushtarake, policore dhe paramilitare do të tërhiqeshin menjëherë nga Kosova dhe rajoni do të vihej nën kujdestarinë e Kombeve të Bashkuara.

Vendimi i NATO-s për të përdorur forcën e armatosur, për t'i dhënë fund spastrimit etnik, që serbët po zbatonin ndaj shqiptarëve të Kosovës, nuk gjeti një mbështetje ligjore krejt të saktë, gjë që do të preferohej nga pjesa më e madhe e njerëzve në botë, nga juristët, politikanët dhe qeveritë. Në mbështetje të ligjshmërisë së veprimit ushtarak të NATO-s në Kosovë, Presidenti amerikan Bill Clinton dhe Kryeministri anglez Toni Bler në fjalimet e tyre kryesore për luftën argumentuan se situata në Kosovë përbënte një kërcënim për paqen dhe sigurinë ndërkombëtare. Ata theksuan se numri i madh i refugjatëve që largoheshin nga Kosova mund të krijonte destabilizim në vendet fqinjë dhe të çonte në një zgjerim të luftës. Arsyeja tjetër shumë e rëndësishme për të ndërhyrë në Kosovë ishte kredibiliteti i NATO-s.

Republika e Kosovës tani është njohur nga 111 shtete të ndryshme si shtet i pavarur dhe sovran.

CONCLUSIONS

The paper analyzes the international law that governs the relationship between the parties in situations of armed conflict, international and non-international. Specifically analyzing the rights and obligations of the warring parties, the right of the Security Council of the United Nations to take concrete measures, provided for in the articles of the Charter of the United Nations, in order not to allow disruption of equilibrium international, and not to infringe the international security system, established by the Charter of the United Nations after World War World II.

The international law of human rights is an integral part of the normative framework for peacekeeping operations of the United Nations.

The Universal Declaration of Human Rights, which lays the foundation standards of international human rights, stresses that human rights and fundamental freedoms are universal and guaranteed for everyone.

Assessment of humanitarian intervention depends not only on what happens during and immediately after the intervention, but also the long-term results that it generates. If we consider the actions of NATO in resolving conflicts in Bosnia and Kosovo can say that they contributed to achieving effective and sustainable results.

REFERENCAT:

Gruda, Zejnullah: Mbrojtja ndërkombëtare e të drejtave të njeriut, Prishtinë, 2007

Përgjegjësia ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave të njeriut, revista shqiptare për studime ligjore, volume-2, 2011.

Deklarata universale e të drejtave të njeriut, Nju Jork, 10 Dhjetor 1948.

Karta e Kombeve të Bashkuara, 26 qershor 1945.

Konventa (I) e Gjenevës për përmirësimin e fatit të të plagosurve dhe të sëmurëve të forcave të armatosura në fushën e betejës, 12 gusht 1949.

Konventa (II) e Gjenevës për përmirësimin e fatit të të plagosurve, të sëmurëve dhe të anijembyturve të forcave të armatosura në det, 12 gusht 1949.

Konventa (III) e Gjenevës për trajtimin e robërve të luftës, 12 gusht 1949.

Konventa (IV) e Gjenevës për mbrojtjen e personave civilë në kohë lufte, 12 gusht 1949.

Konventa e Gjenevës, për përmirësimin e fatit të të plagosurve dhe të sëmurëve të forcave të armatosura në fushën e betejës, 6 korrik 1906.

Konventa e Gjenevës, për përmirësimin e fatit të të plagosurve dhe të sëmurëve të forcave të armatosura në fushën e betejës, 27 Korrik 1929.

Konventa e Gjenevës, për trajtimin e robërve të luftës, 27 korrik 1929.

Konventa evropiane për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, Romë, 1950.

Konventa ndërkombëtare për të drejtat civile dhe politike, 1966.

Protokolli i dytë i Konventës së Hagës të vitit 1954 mbi mbrojtjen e pasurisë kulturore në rast konflikti të armatosur, Hagë, 14 maj 1954.

Protokolli i II-të shtesë i konventave të Gjenevës të 12 gushtit 1949 që lidhet me mbrojtjen e viktimave të konflikteve të armatosura jondërkombëtare, 8 qershor 1977.

Protokolli i I-rë shtesë i konventave të Gjenevës të 12 gushtit 1949 që lidhet me mbrojtjen e viktimave të konflikteve të armatosura ndërkombëtare, 8 qershor 1977.